

Diaarinro SMDno-2016-995

kirjaamo@intermin.fi

lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Kepan lausunto työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi koskien uutta rahankeräyslakia

Kepa ry. kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausua työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudesta rahankeräyslaiksi.

Kepa katsoo, että työryhmän esittämä ehdotus hallituksen esitykseksi on pientä hienosäätöä lukuun ottamatta hyvä. Kepa kannattaa erittäin lämpimästi yleishyödyllisyyden säilyttämistä rahankeräyslavan ehtona. Myös esitys ilmoitusperusteisesta pienkeräysluvasta on hyvä ja helpottaa erityisesti pienten järjestöjen rahankeruuta. Kepa katsoo, että esitetyllä muutoksella saadaan riittävällä tavalla vastattua järjestökentän toiveisiin lupaprosessin keventämisestä. Uudella keräysmuodolla, pienkeräysluvalla, vastataan myös osan järjestökentän edustajien toiveisiin siirtymisestä ilmoitusmenettelyyn. Kepa katsoo, että esitys rahankeräysten julkaisusta sekä tehdyistä tilityksistä poliisin verkkosivuilla on omiaan nostamaan rahankeräysten luotettavuutta lahjoittajien keskuudessa, ja siten ollen näkee toimenpiteen kannatettavana.

Kepa ehdottaa, että pienkeräyksen enimmäiskesto pidennettäisiin viiteen kuukauteen. Pienten toimijoiden rahankeräystoiminnan rajaaminen kahteen kolmen kuukauden kestoiseen keräysjaksoon rajoittaa yleishyödyllisen toiminnan mahdollisuuksia. Mikäli keräysaikoja ei voida pidentää tai keräysten määriä lisätä, tulee yhdistyksille varmistaa joustava polku siirtyä pitkäkestoisen luvan piiriin.

Samoin esitetään pohdittavaksi esityksessä määriteltyä kahden (2) kuukauden rajaa rahankäytön selvitykselle, erityisesti pienten järjestöjen tai ensimmäistä kertaa rahankeräystoiminnassa mukana olevien yksityishenkilöiden näkökulmasta. Kepa katsoo, että järjestöjen resurssinäkökulmasta tilityksen olisi hyvä kulkea yhdistyksen taloushallinnon kanssa samanaikaisesti. Kepa ehdottaakin, että pienkeräyksen tilitys tulisi tehdä järjestön normaalin raportointikauden mukaisesti; tällöin pienkeräyksen tilitys tehtäisiin tilikauden loppuun mennessä.

Työryhmän raportissa oli erityisen ilahduttavaa, että nyt esitettäviä muutoksia on tarkasteltu johdonmukaisesti myös pienten järjestöjen resurssinäkökulmasta. Samoin ylipäättään kansalaisyhteiskuntatoimijoiden aito ja laaja kuuleminen työryhmän esityksen valmisteluvaiheessa ansaitsee kiitoksen. Valmistelu- ja kuulemisprosessin perusteellisuus on osoitus siitä, kuinka toimijoiden välisellä yhteistyöllä voidaan saada aikaan tuloksia, jotka paitsi vievät muutoksia haluttuun suuntaan, mutta tekevät sen tavalla, joka koetaan kohderyhmässä legitimiiksi.

Kepan jäsenjärjestöiltään saaman palautteen mukaan järjestöt kokevat nykyisen rahankeräyslupamenettelyn raskaana ja vanhanaikaisena ja toivovat rahankeräyksen byrokratian keventymistä. Järjestöille hankaluuksia on aiheuttanut myös vastikkeettomuuden määritelmä ja sen kiertäminen sekä rahankeräyksen jyrkkä erottaminen esimerkiksi jäsenhankinnasta. On siis hyvä, että sisäministeriön esityksen tavoitteena on keventää raportointia ja vähentää byrokratiaa. Vastikkeettomuuden määritelmästä ja jäsenhankintaan liittyvistä kysymyksistä olisi sen sijaan hyvä olla olemassa sisäministeriön/poliisihallituksen ohjeistus, joka olisi julkisesti saatavilla esimerkiksi rahankeräyslupaa käsittelevillä nettisivuilla.

Työryhmän esityksessä mainitaan, että lahjoituskulttuurin arvioidaan vahvistuvan tulevaisuudessa. Myös sellaisten rahankeräysten määrä, jotka kuuluvat suuruusluokkaan 0 – 10 000 euroa, on ollut vuodesta 2010 laskusuuntainen (s. 38), ja tätä suurempien keräysten määrä on puolestaan kasvanut. Voidaanko olettaa, että esimerkiksi 5-10 vuoden kuluttua 10 000 euron pienkeräyskatto rahankeräystä toimeenpanevien yleishyödyllisten toimijoiden näkökulmasta relevantti? Koska on toivottavaa, että nyt esitettävää uutta lakia ei tarvitsisi aivan lähivuosina avata, Kepa esittää, että pienkeräyksen kattoa nostettaisiin 15 000 euroon. Täten voitaisiin varautua paremmin ennustettuun lahjoituskulttuurin vahvistumiseen kuin inflaation mahdollisesti aiheuttamiin keräyskaton nostamispaineisiin.

Työryhmä esittää, että pienkeräyksen voisi toimeenpanna myös kolmen luonnollisen, Suomessa pysyvästi asuvan ja täysi-ikäisen henkilön rekisteröimätön ryhmä. Esityksessä ei ole kuitenkaan määritely, mitä tarkoitetaan pysyvästi Suomessa asuvalla. Vaatimusta ei myöskään ole työryhmän esityksessä perusteltu millään tavalla. Mikäli pysyvästi Suomessa asuvalla tarkoitetaan pysyvän oleskeluvan haltijoita, Kepa katsoo, että esitetty rajausta rajoittaa Suomessa tosiasiallisesti asuvien mahdollisuuksia toteuttaa rahankeräyksiä tavalla, joka ei ole tavoiteltavaa. Pysyvän oleskelukuvan vaatimus tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi Suomeen työn perässä muuttanut voisi olla pienkeräyksen toimeenpanijana käytännössä vasta kuusi vuotta maassa asuttuaan tai että Suomessa korkeakouluissa opiskelevat kansainväliset opiskelijat suljettaisiin keräysten toteuttajien ulkopuolelle kokonaan. Kepa esittää, että kolmen luonnollisen henkilön rekisteröimättömälle ryhmälle riittäisi, että yksi ryhmästä on Suomessa pysyvästi asuva.

Kepa yhtyy Suomen Unicefin näkemykseen lakiehdotuksen 26§ *Rahankeräysvarojen käyttö, säilyttäminen ja käsittely* kohdasta, joka koskee keräysvarojen käyttöä. Sen mukaan rahankeräysvaroista saadaan käyttää kohtuullinen määrä keräyksen järjestämisen kannalta välttämättömiin välittömiin kustannuksiin. Suomen Unicef toteaa, että:

”Tiukan tulkinnan mukaan tämä voisi tarkoittaa sitä, että keräysten kannalta välttämättömät välilliset kulut tulisi rahoittaa muilla keinoin. Tämä ei käytännössä ole kaikille järjestöille tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista. Kyseisellä tulkinnalla olisi mahdollista myös tahattomasti hämärtää suurelle yleisölle välittyvää kuvaa keräysten todellisista kokonaiskuluista. Lakiehdotuksen perusteluista käy kuitenkin ilmi, että kyseisen momentin tarkoitus on varmistaa keräysten luotettavuus. Perusteluissa on otettu huomioon eri keräystapojen vaihtelevat kulut ja keräyksen epäonnistumisen mahdollisuus. Lisäksi viranomaiselle on myös annettu suositus

tarkastella keräyskuluja pidemmällä aikavälillä ennen korkeista keräyskuluista johtuvia toimenpiteitä. Vaikeasti määriteltävien välittömien ja välillisten kulujen sijasta keräysvarojen käyttöä keräysten järjestämiseen tulisi mielestämme tarkastella tilitysten yhteydessä osana kokonaisuutta edellä mainittujen perustelujen ja esityksessä ehdotetun 14§ 2 momentin 4 kohdan mukaan. Sen perusteella rahankeräyslupan harkinnanvaraisena peruuttamisperusteena olisi myös luvan saaja heikko talouden hoito silloin, kun se vaarantaisi rahankeräysvarojen käyttämisen ilmoitettuun keräystarkoitukseen.

Kepa muistuttaa myös, että pienemmille järjestöille välittömien ja välillisten kustannusten tulkinta voi olla usein epäselvää. Mikäli työryhmän esityksen muotoilu välittömistä ja välillisistä kuluista jää tulevaan hallituksen esitykseen, Kepa esittää, että näiden tulkinnasta olisi hyvä ohjeistaa esimerkiksi rahankeräyslupaviranomaisen sivuilla.

Lopuksi Kepa huomauttaa, että rahankeräyslupa on monelle pienemmälle toimijalle paljon aikaa ja osin myös taloudellisia resursseja vievä prosessi. Onkin toivottavaa, että luvasta perittävää asetuksen mukaista maksua saataisiin uudistuksen yhteydessä vietyä alaspäin ja että pienkeräysten ilmoitusmenettelystä perittävä maksu asetetaan riittävän matalaksi myös pienemmille toimijoille ja keräyksille.

Ystävällisin terveisin,

Outi Hannula

Ohjelmajohtaja
Kepa ry.

Tarvittaessa lisätietoja antaa:

Pauliina Savola, asiantuntija, pauliina.savola@kepa.fi, p. 050 317 67 02